

7. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERS NOTU 2. ÜNİTE

A. İSLAM'DA HAC İBADETI VE ÖNEMİ

Hac ibadeti dinimizde emredilen ibadetlerden biri olup, İslam'ın şartlarından biridir. Hac ibadeti, Hz. Peygamber'in Medine'ye hicretinin dokuzuncu yılında Müslümanlara farz kılınmıştır. Hac ibadeti, imkânı olan Müslümanların zilhicce ayında ihram giyerek, Arafat'ta vakfe yaparak ve Kâbe'yi tavaf ederek yaptıkları farz ibadettir. Hac ibadeti Hz. İbrahim zamanından itibaren yapılan bir ibadettir.

HAC YAPMANIN ŞARTLARI

- Müslüman olmak
- Akıllı olmak
- Ergenlik çağına ulaşmış olmak
- Hür olmak
- Hac görevini yapacak bedensel sağlığın ve mali imkânın bulunması
- Yolda bulaşıcı hastalık, savaş vb. engellerin bulunmaması. Yol güvenliğinin sağlanması.

Hac ibadeti yerine getirilirken insanlar arasındaki ırk, renk, milliyet, dil, cinsiyet, ekonomik ve sosyal farklılıklar, mevki ve makam farkları yok olur. Amir, memur, zengin, yoksul, yaşlı, genç, kadın, erkek herkes ihram denilen kıyafetler içinde ibadet görevini yapar. Bu durum, insanlarda eşitlik bilincinin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlar.

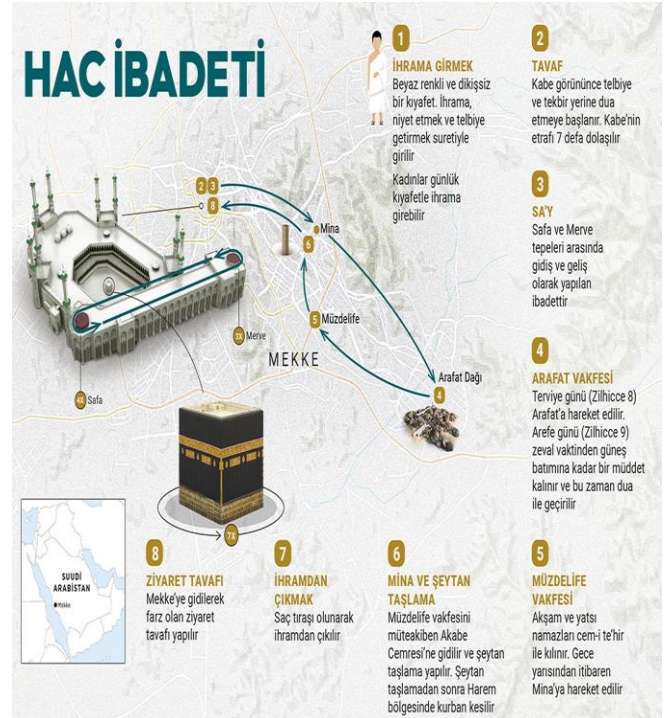
HACCIN FARZLAR

- ★ İhrama girmek
- ★ Arafat vakfesi
- ★ Ziyaret tavafı

HACCIN VACİPLERİ

- Mikat sınırlarını ihramsız geçmemek
- Safa ve Merve arasında sa'y yapmak
- Müzdelife'de vakfede bulunmak
- Mina'da şeytan taşlamak
- İhramdan çıkmak için saçları tıraş etmek veya kısaltmak
- Uzak yerlerden gelenlerin veda tavafı yapması

ÖĞRENET AKADEMİ

B. HACCIN AŞAMALARI

1. İHRAMA GİRMEK

Sözlükte yasaklamak, yasak etmek, haram kılmak anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise hac ya da umreye niyet eden kişinin, diğer zamanlarda

helal olan bazı fiil ve davranışları, bu ibadetlerin esaslarını tamamlayıncaya kadar kendine haram kılmasıdır. Hac ve umre esnasında erkeklerin giydiği dikişsiz ve genellikle beyaz örtüye de ihram denilmektedir. Kadınlar için özel bir ihram elbisesi yoktur. Normal elbiseleriyle ihrama girerler. Hacda ve umrede kadınlar el ve yüzleri dışında bedenlerinin tamamını kapatan ve vücut hatlarını belli etmeyen giysiler giyerler.

İhrama girmek için bazı yerlerde girilir. Bu yerlere mikat adı verilir. Mikat, İhrama girmek için Mekke ve çevresindeki son yerlerdir. Bu sınırlara gelmeden ihrama girmek gerekir.

Müslümanların ihrama girdikten sonra hac ibadeti bitene kadar yapmaları yasak olan bazı davranışlar vardır. Bunlara ihram yasakları denilir. Her kim bu ihram yasaklarını çiğnerse bir tane küçükbaş hayvan (Dem) kurban etmesi gerekir.

İHRAM YASAKLARI

- İhramlı iken saç, sakal, bıyık veya vücudun herhangi bir yerinde kıl koparmak ve tırnak kesmek
- İhramda iken süslenmek, makyaj yapmak, koku sürünmek vb.
- İster eti yensin ister yenmesin bir hayvan avlamak veya avcıya yardımcı olmak
- İhramlıyken Mekke ve civarında bir bitki, hayvan vb. canlılara zarar vermek.
- Kavga etmek, tartışmak
- Yalan söylemek, iftira atmak

2. TAVAF VE ŞAVT

Tavaf, sözlükte; bir şeyin çevresini dolaşmak, dönmek, ziyaret etmek anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise Hacerü'l-Esved'in hizasından başlayarak ve Kâbe'yi sola alarak Beytullah'ın etrafında yedi defa dönmektir. Her bir dönüş şavt denir. Yedi şavt, bir tavaf olur. Tavafa Hacerü'l-Esved'in bulunduğu hizadan başlanır. Tavafa başlarken eller Hacerü'l-Esved'e doğru kaldırılır ve "En büyük olan Allah'ın adıyla başlarım." manasına gelen "Bismillâhi Allâhü ekber." ifadesi söylenir.

3. SA'Y YAPMAK

Sa'y, Sözlükte çalışma, gayret gösterme, yürüme, koşma gibi manalara gelir. Dinî bir terim olarak ise sa'y; hac ve umre ibadeti esnasında, Mekke'deki Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı adımlarla yedi kez gidip gelmektir.

Sa'ya Safa Tepesi'nden başlanır. Safa'dan Merve'ye dört gidiş, Merve'den Safa'ya da üç geliş olmak üzere gidiş gelişler yediye tamamlanır. Böylece haccın gereklerinden biri olan sa'y yapılmış olur. Sa'y, Hz. Hacer'in, oğlu Hz. İsmail (a.s.) için su aramasını sembolize eder.

4. ARAFAT'TA VAKFE

Mekke'nin doğusunda bulunan bir bölgenin adıdır. Haccın farzlarından biri olan vakfe, burada yerine getirilir. Sözlükte durmak, ayakta dikilmek, duraksamak gibi anlamlara gelir. Dinî bir terim olarak ise haccın farzlarından biri olarak Mekke'nin Arafat denilen bölgesinde, Zihicce'nin dokuzuncu gününe rastlayan arife günü öğlen vaktinden

Kurban Bayramı'nın ilk günü, güneş doğuncaya kadar bir süre beklemek demektir.

5. MÜZDELİFE'DE VAKFE

Müzdelif, Arafat ile Mina arasında kalan bölgedir. Hac sırasında, Arafat'ta vakfe yaptıktan sonra Müzdelif'e de bir müddet beklemek ve dua etmek haccın gereklerindendir. Buna Müzdelif Vakfesi denir.

6. MİNA'DA ŞEYTAN TAŞLAMAK

Mina; Arafat'a giden yol üzerinde, Müzdelif ile Mekke arasında bir yerin adıdır. Hacılar, Kurban Bayramı'nın dört günü içerisinde Mina'da şeytan taşlama işini gerçekleştirirler. Daha sonra kurban kesilmektedir. Bayram günlerinde Mina'da geceleme sünnettir.

7. İHRAMDAN ÇIKMAK

Şeytan taşlama işlemi bitirip, kurban kesildikten sonra saç tıraşı olarak ihramdan çıkılır.

8. ZİYARET TAVAFI

Ziyaret tavafı, hac ibadetinin farzları arasındadır. Hac suresi 29. Ayette (... **beyt-i atık'i tavaf etsinler**) yer alan tavaf ziyaret tavafidir. Kâbe etrafında 7 defa dönmek suretiyle tavaf tamamlanır. Ziyaret tavafı yapılmasıyla hac ibadeti tamamlanır.

C. UMRE VE ÖNEMİ

Umre; belirli bir zamana bağlı olmaksızın ihramlı olarak Kâbe'yi tavaf etmek, Safa ile Merve arasında sa'y yapmak ve tıraş olup ihramdan çıkmak suretiyle yerine getirilen bir ibadettir. Umre yapmak sünnettir. Peygamberimizin (s.a.v.) yaptığı ve imkânı olan her Müslümanın yapmasını tavsiye ettiği bir ibadettir.

D. KURBAN İBADETİ VE ÖNEMİ

Kurban, İslam dininde yapılması istenen mali ibadetlerden biridir. Kurbanın kelime anlamı yaklaşmak, yakınlaşmaktır. Dinî bir terim olarak ise kurban; Allah'a (c.c.) yaklaşmak ve onun rızasını kazanmak amacıyla belirli günlerde, belli niteliklere sahip hayvanı ibadet niyetiyle kesmektir.

Kurban ibadeti ile ilgili olarak Hac Suresi 34. ayette **(Biz, her ümmete -(kurban kesmeye uygun) hayvan cinsinden kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını anınsınlar diye- kurban kesmeyi gerekli kıldık...)** buyrulmaktadır. İslam kültüründe bugünkü şekliyle yerine getirilen kurban ibadetinin tarihçesi, Hz. İbrahim'e (a.s.) dayandırılır.

ÖĞRENET AKADEMİ

KURBAN KESMENİN ŞARTLARI

- # Müslüman olmak
- # Akıllı olmak
- # Ergenlik çağına ulaşmış olmak
- # Mukim olmak (yerleşik olmak, yolcu olmamak)
- # Belli bir mali güce sahip olmak (nisap miktarı mala sahip olmak)

Kurban ibadeti yapılırken belirli hayvanlar kesilmektedir. Bunlar, bir kişinin kesebildiği koyun ve keçi, birden fazla kişinin kesebildiği sığır, manda ve develer kurban edilebilmektedir. Bunlar dışındaki hayvanlar kurban olmaz. Sığır cinsi büyükbaş hayvanların kurban olarak kesilebilmesi için iki yaşını, küçükbaş hayvanların ise bir yaşını doldurmuş olması gerekir. Ancak altı ayını doldurmuş küçükbaş hayvanlar, bir yaşını doldurmuş gibi büyük görünüyorsa onlar da kurban edilebilir.

Kurban ibadeti, kurban bayramında yerine getirilmektedir. Kurban bayramının ilk üç gününde kesilmesi gerekmektedir. Dimimizde kesilen kurbanın eti üç parçaya ayrılmaktadır.

Bir kısmı yoksullarla paylaşılır. Bir kısmı, eş dost, akraba ve misafirlere ikram edilir. Bir kısmı ise ev hanesi ile tüketilir.

KURBAN OLACAK HAYVANIN ÖZELLİKLERİ

- Sağlıklı olmak
- Zayıf ve düşkün olmamak
- Dişleri dökülmemiş olmamak
- Kuyruğunun üçte birinden fazlası kopmamış olmak
- Bir veya iki gözü kör olmamak
- Dili kesik olmamak
- Memesi kesik olmamak

KURBAN ÇEŞİTLERİ

- ★ **Vacip**: Kurban bayramında kesilen kurbandır.
- ★ **Adak**: Bir dileğin gerçekleşmesine bağlı olarak kesilen kurbandır.
- ★ **Akika**: Yeni doğan çocuklar için Allah'a (c.c.) şükretmek amacıyla kesilen kurbandır.
- ★ **Kefaret**: Hac ve umrelerde yapılan cezalar için kesilen kurbandır.
- ★ **Sükür**: Açılış yapmak, asker yollamak, alınan ev veya araba vb. sevinilecek durumlar için kesilen kurbandır.

E. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. İSMAIL (A.S.)

Hz. İsmail (a.s) Kur'an-ı kerim'de kıssası anlatılan peygamberlerden biridir. Babası, ulu'l azm peygamberlerden biri olan Hz. İbrahim, annesi Hz. Hacer'dir. Filistin topraklarında dünyaya gelmiş, daha sonra Arabistan'da Mekke ve civarına göç etmiştir.

Hz. İbrahim, peygamber olmadan önce Basra körfezine kıyısı olan Ur şehrinde yaşamaktadır. Peygamber olduktan sonra Filistin'e göç etmiştir. Filistin'de iken evlenmiştir ancak çocuğu olmamaktadır. Çocuk sahibi olmak için Allah'a dua etmiştir. Bu dua ile eşi hamile kalır ve Hz. İsmail dünyaya gelmiştir. Hz. İbrahim'in diğer eşleri, Hz. İsmail ve annesini kıskanmaları sebebiyle gitmelerini istemişlerdir. Allah Hz. İbrahim'e eşi ve çocuğuyla Mekke ve civarına gök etmelerini emretmiştir. Hz. İbrahim, eşi Hz. Hacer'i ve oğlu Hz. İsmail'i Mekke'ye bırakır ve kendisi tekrardan Filistin'e döner.

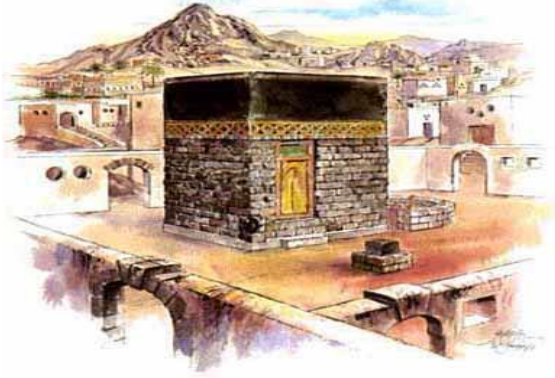
Hz. Hacer ve oğlu ile birlikte çölün ortasında kaldıkları sırada, suları tükenmesi üzerine çocuğuna su bulmak için safa ve Merve tepeleri arasında koşturmuş, daha sonra Zemzem suyu yerden çıkmıştır. Hacıların hac sırasında Sa'y yapmaları, Hz. Hacer'in Safa ve Merve tepeleri arasında koşmasının anısıdır. Zemzem suyunun varlığı ile o bölgeye Cürhüm kabilesi göç etmiş, bir şehir ortaya çıkmıştır.

Hz. İbrahim tekrar Mekke'ye dönüş yapmıştır. Aradan bir süre geçmiş, rüyasında oğlunu kurban ettiğini görmüştür. Aynı rüyayı üç kere gördükten sonra, bu rüyasını oğlu Hz. İsmail'e anlatmıştır. Hz. İsmail babasına emrolunduğun şeyi yap diyerek kurban olmayı kabul etmiştir. Tam kurban ederken, Allah bir koç göndermiş, Hz. İbrahim onu kurban olarak kesmiştir. Hz. İbrahim ümmetine bundan sonra Allah için kurban etmeyi emretmiştir. Günümüzdeki kurban ibadeti bu olaydan daha sonra ortaya çıkmıştır.

Ö
Ğ
R
E
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

Arada bir süre geçtikten sonra Allah (c.c) Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail'e Kâbe'yi inşa etmelerini ve tavaf ederek Allah'a ibadet etmelerini emretti. Hz. İbrahim ve Hz. İsmail civarda buldukları malzemelerle Kâbe'yi inşa etmişlerdir.

Hz. İsmail (as) evlilik çağına gelince Cürhüm kabilesinden evlendi. Mekke'de yaşadı, peygamber olmasıyla Mekke halkını Allah'a inanmaya davet etmiştir. Mekke'de vefat etti. Kabri annesi Hz. Hacer'in (ra) yanında, Kâbe'nin yakınında Hicr denilen yerde bulunmaktadır

HZ. İSMAİL (a.s)

- ❖ Filistin'de dünyaya gelmiştir.
- ❖ Babası Hz. İbrahim'dir.
- ❖ Annesi Hz. Hacer'dir.
- ❖ Zemzem suyu, çocukken Hz. İsmail'in ayaklarını yere vurması sonucunda ortaya çıkmıştır.
- ❖ Sa'y ibadeti Hz. Hacer'in su aramak için Safa ve Merve tepeleri koşturması sonucu ortaya çıkmıştır.
- ❖ Kurban ibadeti, Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i kurban etmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.
- ❖ Kâbe'yi Hz. İbrahim ile inşa etmiştir.
- ❖ Mekke'de Cürhüm kabilesinden evlenmiştir.
- ❖ Peygamberliği Mekke'de yapmıştır.
- ❖ Mekke'de vefat etmiştir.
- ❖ Hz. Muhammed (s.a.v), soy olarak Hz. İsmail'e dayanmaktadır.

F. BİR AYET TANIYORUM: ENAM SURESİ 162. AYET VE ANLAMI

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Kul inne salâtî venusukî vemahyâye vememâtî li(A)llâhi rabbi-l'âlemîn(e)"

Anlamı: " De ki: "Şüphesiz benim namazım, bütün ibâdetlerim, hayatım ve ölümüm, Âlemlerin Rabbi olan Allah içindir."

Ö
Ğ
R
E
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN